

NINA • NIKU

FAKTA

Stiftelsen for naturforskning og kulturminneforskning er et nasjonalt og internasjonalt kompetansesenter innen miljøvernforskning. Stiftelsen har ca. 210 ansatte (1994) og omfatter NINA - Norsk institutt for Naturforskning og NIKU - Norsk institutt for kulturminneforskning. FAKTA-ark gir populariserte sammendrag av publikasjoner fra stiftelsen.

Nr. 23 — 1995

Rovdyrprosjektene i Nord-Trøndelag 1994

GAUPE: Seks gauper ble fanget og påmontert radiohalsbånd i Høylandet og Grong i 1994. Dyrene ble fulgt opp med peilinger hele året, men med intensivt innsats i forbindelse med beitesesongen for sau. Ved årets slutt hadde en fortsatt kontakt med fire av gaupene. Én ble skutt ulovlig under elgjakten, og én mistet man kontakten med.

BJØRN: Fangst av bjørn ble satt i gang i Lierne og Snåsa etter påske i 1994, og fortsatte til sporsnøen forsvant i begynnelsen av mai.

Det ble fanget tre bjørner, to binner og én hann. Alle tre ble fulgt med peilinger til de gikk i hi utpå høsten. Peileinnsatsen var mest intens i beitesesongen for sau.

SAU OG REIN: I Tapsprosjektet sau og rein ble sauebesetningene i Holandsfjellet i Nordli fulgt gjennom hele beitesesongen ved hjelp av radiohalsbånd som ble aktivert når dyret var dødt.

Slik fikk man raskt overblikk over tapsutviklingen utover i sesongen, og kunne sammenstille den med registrering av bjørn i området til enhver tid.

Bjørn i 10 av fylkets kommuner i -94

DET VAR en sterk konsentrasjon av bjørnemeldinger fra Lierne, med tyngdepunkt i Nordli.

Den første bjørnemeldingen kom fra Bjørkvatnet-området sørøst for Tunnsjøen allerede 2. april. Denne bjørnen vandret vestover via Portfjellet og Ingjelsvatnet til Tunnsjøen, og fortsatte etter alt å dømme til Namsskogan, hvor en bjørn ble rapportert ca. én måned senere. Det meste av den andre registrerte aktiviteten var knyttet til Lierne og spesielt til Nordli, hvor to bjørner ble radiomerket i april. En tredje bjørn ble radiomerket noe lengre øst, i Sverige.

10 bjørner i Nordli

Det befant seg minst 10 bjørner i Nordli i mai. Det største minimumsantall bjørner som benyttet areal i Nord-Trøndelag i 1994, er vurdert til 11 dyr. Det ble ikke påvist overvintring av bjørn i Nord-Trøndelag vinteren 1993/94.

(Forts. nest side).

Tap av sau på Holandsfjellet i Lierne: Bjørnedrap utgjør 80 prosent av tapsomfanget

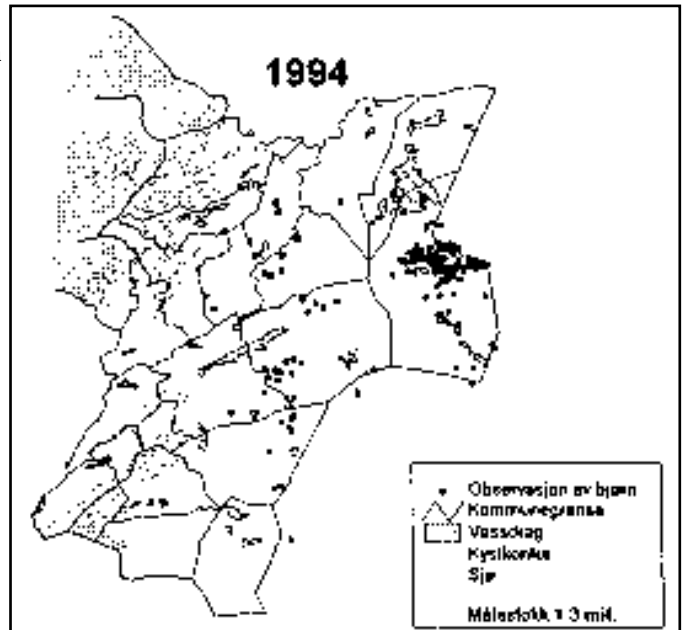
BJØRN er den viktigste tapsårsaken for sau på utmarksbeite i studieområdet på Holandsfjellet i Lierne. Over 70 prosent av de merkede dyrene var drept av bjørn. Andre årsaker var bare unntak. Ser vi på tapsprosent for dyr det var mulig å vurdere, utgjorde bjørnedrap 80 prosent av tapsomfanget.

Fordeling av tapsårsaker

Det er verdt å merke seg at fordelingen mellom tapsårsaker var nokså lik for merkede og umerkede dyr. Men det er registrert sikrere tapsårsaker for de merkede dyrene, og tilfeldige årsaker (ikke rovdyr) er noe lavere representert blant de som ikke er merket. De merkede dyrene registrert med ukjent dødsårsak er dyr som svært raskt er blitt konsumert av rovdyr/åtselsfugl.

Betydelig materiale

Det ble innsamlet materiale om døds-

Dokumentert eller sannsynliggjort skade på sau i Nord-Trøndelag i 1994.

årsak på et betydelig antall dyr i 1994. Det ble også innsamlet et betydelig materiale omkring dødstidspunkt for søyer.

Lammene er undersøkt med hensyn til overlevelse og vekstutvikling. Det ble også samlet materiale som kan belyse saueiereenes «tålegrensene» med hensyn til søyetap.

Stoffet er hentet fra

NINA Oppdragsmelding 364

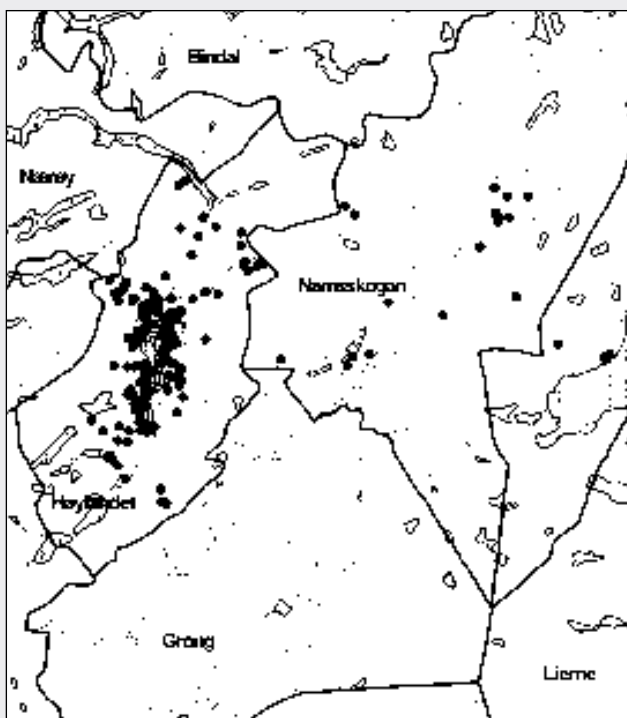
Tor Kvam, Ole Jakob Sørensen, Truls Eggen, Kjartan Knutsen, Kristian Overskaug, Finn Berntsen, Jon Swenson.

«Årsrapport fra Rovdyrprosjektene i Nord-Trøndelag 1994».

Gaupeprosjekt med tyngden på Høylandet

FORSØK på fangst av gaupe ble innledet i Lierne og i Høylandet/Grong-området ved nyttår 1994. Tyngden i virksomheten ble ganske fort flyttet til Høylandet, siden det viste seg å være vesentlig lettere å få gaupa til å komme tilbake til kadavre av rådyr enn til kadavre av rein, som var dominerende byttedyrart i Lierne.

Våren 1994 ble det gjort 17 fangstforsøk ved kadaver av

På dette kartet er gaupa Marilyn Bjøråas vandringer i 1994 inntegnet.

Her vandret Marilyn

Gaupe Marilyn Bjøråa ble fanget ved Bjøråa på Høylandet 22.4.94. Hun fikk navnet sitt fordi hun var så fin i pelsen. Denne gaupa oppholdt seg utover våren i områdene fra Mjøsundvatnet til Høylandet sentrum. Hun tok minst 10 lam på Høylandet da sauen nettopp var sluppet på beite i 1994. Siden trakk hun mot rein som hadde tilhold lenger vest. Først i august forsvant hun fra Høylandet og ble funnet igjen ved Trones på Namsskogan. Derfra dro hun videre østover til Møklevikfjellet i Røyrvik. Etter noen dager dro hun rett vestover via Trones til Foll-dalen på Høylandet. Det ble funnet flere reinkadaver der hun oppholdt seg. Marilyn holder gjerne nær hus og gårder, og er ikke redd for å nærme seg folk. Hun ble ved ett tilfelle

observert da hun gikk over riksvei 17 og over til et saubeiteområde midt på natten. Hun gikk rett framfor en bil som stod i veikanten med lyse-ne på, og det var med stor ro hun kom; hun satte seg midt på veien, og måtte ta et tigersprang til skogs for å berge seg da en trailer kom.

I oktober ble Marilyn peilet i tilknytning til rein vest for Brekkvasselv. Hun hadde fulgt reinflokkene ned til Høylandet. Hun oppholdt seg ved sperregjerdet ved Meidalen på Høylandet i november og desember. Etter jul var hun i perioder ganske langt nord, i enkelte tilfeller ble hun peilet nord for fylkesgrensen mot Nordland.

I 1995 har Marilyn unger, og har oppholdt seg i et begrenset område ved fylkesgrensen mot Nordland.

dyr som var drept av gaupe. Av disse var én rein og én hare, resten var rådyr.

Seks gauper fanget

Det ble fanget seks gauper i 1994 i Høylandet/Grong-området. Fangstforsøk ble satt i gang både i Lierne og på Høylandet umiddelbart etter nyttår. Etter at den første gaupa ble fanget ved Gartland i Grong den 16. januar, ble mer av fangststinsatsen lagt til Høylandet/Grong, siden mannskapsstyrken befant seg her i forbindelse med at den merkede gaupa umiddelbart måtte følges opp ved peilinger.

Gaupe nummer to ble fanget ved Bergsmo i Grong den 24. januar. Begge disse gaupene ble fanget ved kadaver av rådyr de selv hadde drept. Den tredje ble fanget ved Hammer like sør for Høylandet sentrum den 9. februar. Dette dyret ble fanget ved kadaveret av en hare den selv hadde tatt. Den eneste hanngaupa som ble fanget i 1994, ble fanget den 2. april.

Alle fire ble fanget ved nyslåtte kadavre og vendte tilbake til byttet sitt samme dag bare timer etter at fellene var satt ut. De to siste dyrene ble fanget i bås ved Bjøråa på Høylandet 7. og 22. april.

Framdrift i 1995

Fangststinsatsen fortsetter i 1995. Det ble fanget fire dyr før 30. april 1995. Det første var skadet og måtte avlives. De tre andre følges opp på samme måte som de andre. Pr. 30. april har en kontakt med fem dyr. Feltaktiviteten i 1995, som er det siste året for «Rovdyrprosjektene i Nord-Trøndelag» vil fortsette så lenge det stilles midler til disposisjon. På samme måte som i 1994 vil det bli lagt stor vekt på forholdet gaupe/sau, ved siden av forholdet gaupe/rein, som vil være hovedinnsatsfelt i 1995.

Bjørn i 10 av...

Forts. fra side 1

I løpet av sommeren ble det registrert aktivitet av bjørn så langt vest som ved Flisingen, sørvest i Overhalla, og i grenseområdet mellom Overhalla og Fosnes.

Bjørn i 10 av 24 kommuner

Totalt ble 10 av fylkets 24 kommuner besøkt av bjørn i 1994: Steinkjer, Meråker (svensk side av grensen), Verdal, Snåsa, Lierne, Røyrvik, Namsskogan, Grong, Overhalla og Fosnes.

Store sauetap i Nordli

Skade på sau voldt av bjørn ble påvist i sju kommuner i 1994. Spesielt tunge tap var det i Lierne (Nordli), men også i Roktdalen var det merkbare tap av sau, for tredje år på rad. Til sammen 279 sau ble etter nærmere undersøkelse av kadavrene registrert som dokumentert eller sannsynliggjort drept av bjørn i fylket. Til sammen 723 sau ble erstattet som drept av bjørn i 1994. Det ble ikke iverksatt fellingstillatelse på bjørn i fylket.

Liten binne skutt

Nær Hæggnäset, like øst for grensen, ble det høsten 1994 skutt en liten bjørnebinne ved vanlig jakt. Den kan ha vært på besøk i Lierne året før.